

Jan Nep. Nečásek.

N.

»Po potih modro vodil vedo znanskih
Sinove dveh si národov slovanskih.«

Venec spomladanskih cvetic so poklonili o slovesu preljubemu svojemu ravnatelju dijaki slovenski v spomin, da so serca jim hvaležne. — Pa tudi profesorji so raznotero posamesno in skupaj Nečásku razodévali tedaj svoje spoštovanje in ljubezen svojo.

Kakor katehet više gimnazije Staromeške v Pragi — tako je poslalil Nečáska tudi veroučitelj više gimnazije v Ljubljani dr. Janez Gogala. Bilo je II. predpepelnično nedeljo l. 1862 v križanski cerkvi, kjer viša gimnazija obhaja prazniško službo božjo, da proti koncu nedeljskega govora po nemški s prižnice nenadoma spregovori tole: „In k sklepu ne morem, da ne bi oménil zadéve, která nas vse navdaja z žalostjo. Mi vémo in bridko čutimo vsi, da imamo danes našega ljubljene ga in prečastitega gospoda ravnatelja pri nedeljski službi božji zadnjikrat v naši sredi. Ljubi mladenči, nočem vas k serčni hvaležnosti še le vnemati, vsaj ste vsi pod tim ljubeznjivim in očetovskim vodstvom dospéli svojo dosedanje oliko, vém toraj in sem terdno prepričan, da ga ni med nami nobenega, v čegar sercu ne bi že plamtéli mogočni občutki ljubezni in hvaležnosti; pač pa sem si namenil vaše občutke očistiti in posvetiti in na kviško obrniti. Tu vzlasti pred prestolom resničnega in bistveno pričujočega Gospoda naj se razlijejo naše serca, tu naj se naše molitve vzdigajo k Njemu, kteri edin poverniti more take zasluge. — Toda ne samo danes bodi hvaležno naše serce; za Vami, Preljubljeni! za Vami pojdejo naše želje in prošnje za blagoslov ter za stanovitno srečo v Vašo milo domovino, in dasi daleč od nas, bode spomin vendar stanoviten, kajti dolgo dolgo bodo nove cvetove poganjali sadovi, ktere je vzbudila Vaša neutrudna delavnost, Vaša ljubezen in skerblijivost. Naj zato nebeški Oče obilo delí blagoslov svoj Vam in Vašim vedno.“ Amen. — Te očitno spregovorjene besede so prevzele pričujoče vse, presunile vzlasti Nečáska, da je poslej ponižen, kakor je vedno bil, očitno spregovoril besedo:

13) „Tolike pozornosti jaz nisem zaslužil.“

Hvalno prehvalno je tudi spričevanje, ktero mu je dal naslednik njegov vravnateljstvu gimnazije Ljubljanske dr. Henrik Mitteis, in ktero se bere v „Jahresb. Obergymn. Laibach. 1862“ str. 31 na pr.: „Einen empfindlichen Verlust erlitt die Lehranstalt durch die mit allerhöchster Entschliessung Seiner Majestät des Kaisers vom 10. Dec. 1861 ausgesprochene Uebersetzung ihres hochgeehrten Directors Johann Nečásek in gleicher Eigenschaft an das Prager Altstädter Gymnasium. Das hiesige

Gymnasium hatte sich seit dem 22. October 1852 seiner liebevollen, milden Leitung erfreut, und die ansehnliche Vermehrung der Lehrmittel, die Erweiterung der Lehranstalt durch vier Parallelcourse, die Gründung des Unterstützungsfondes für arme Gymnasialschüler, die Renovirung des botanischen Gartens, die Wiedereinführung des Turn-Unterrichtes, die unter seiner Leitung erfolgte Einführung eines Lehrurses über Stenographie, die leider nicht ganz vollendete Bearbeitung einer Geschichte dieses Gymnasiums etc. sichern ihm eine ebenso ehrenvolle Stelle unter den um diese Anstalt hochverdienten Männern, als ihm sein wahrhaft humanes Wirken in den Herzen seiner Schüler und des ganzen Lehrkörpers eine bleibende Erinnerung gegründet hat. — Er schied am 28. Febr. l. J. von dieser Lehranstalt; der Lehrkörper bezeugte ihm seine Hochachtung durch Ueberreichung einer kalligraphisch ausgestatteten Adresse, und die Schüler durch Darbringung eines grossen Fackelzuges und eines Bündchens durchwegs von Schülern der verschiedenen Classen verfassten Abschiedsgedichte in slovenischer Sprache."

Spoménica, ktero smo o slovesu mu poklonili bili učitelji gimnazijski, kazala je na čelu umetno slikano hišo Medijatovo, v kateri je stanoval ves čas v Ljubljani, in poslopje šolsko, v katerem je v omenjeni dobi deloval tako vspešno. Po glediščih in plesiščih, strelarnah in kavarnah, celo po gostilnah nikdar ni hodil brez posebnega razloga. O domačih godovih in šolskih slovesnostih čestital mu je navadno učiteljstvu na čelu klasično vzobraženi starosta profesor Peter Petruzzi. Da je starosta čestitajoč vselej trepetal, ravnatelj pa odgovarjal vselej pokojno, tega nisem mogel razumeti tedaj, a sedaj — razumém. Tudi spomenico je bil sostavil starosta, ktero smo pa poterjili še le po vzajemni presodbi in nekoliki premembi. Kolike pomembe mora toraj biti, da so jo podpisali tedanji profesorji vsi, celo oni, kateri se z Nečáskom niso vjemali bodisi v duhu cerkvenem ali verstvenem, bodisi v duhu narodnem slovanskem! Iz vzroka v prvem razstavku o zaljubljenem preslavljanji povedanega ter sedanjim in prihodnjim šolskim voditeljem v razgledovanje ponatisne naj se ta sloveča spomenica v besedi in veljavi izvirni. Glasi se:

Seiner Wohlgeboren
DEM K. K. GYMNASIAL-DIREKTOR

Herrn

JOHANN NEČASEK

bei seiner Uebersetzung nach Prag.

Der Lehrkörper des Laibacher Gymnasiums.

Nach zehnjähriger, unermüdlicher Waltung scheiden Euer Wohlgeboren von einer Lehranstalt, welche durch Anwuchs von Schülern

vergrössert, durch geeignete Lehrer und Lehrmittel gekräftigt, eine ehrenvolle Stellung unter Oesterreichs Gymnasien einnimmt; von einer Stadt, welche an Euer Wohlgeboren den gewandten Schulmann, den charakterfesten Bürger, den tadellosen Staatsdiener ehret; von einem Lande, welches an Euer Wohlgeboren das ermunternde Beispiel humaner Gesittung, amtlicher Gewissenhaftigkeit und häuslicher Tugend erhalten und stets bewahren wird.

Euer Wohlgeboren scheiden von uns mit dem Bewusstsein, Vieler Wohl begründet und Niemandes Gefühl gekränkt zu haben, mit dem fruchtbaren Schatz vieljähriger Erfahrungen und mit der Gewissheit, dass Sie in dem neuen Ihrer Thätigkeit angewiesenen Wirkungskreis, auf dem heimatlichen Boden am Prager akademischen Gymnasium dem Lehrkörper und der Schuljugend in den mehrfachen Verhältnissen des Lebens vorleuchten und auch dort Achtung und Liebe ernten werden. Der Lehrkörper dieser Anstalt, der gegen seinen Vorstand nicht bloss schuldige Achtung sondern auch aufrichtige Liebe hegte, freuet sich einerseits über die Erfüllung Ihres Wunsches und Ihre hoffnungsreiche Zukunft; andererseits aber muss er mit Bedauern die Lücke betrachten, die Euer Wohlgeboren scheidend zurücklassen.

So trennen wir uns denn mit wehmüthvoller Liebe, indem wir dem Unvergesslichen dauernden Segen vom Himmel erflehen und das unvergilgbare Andenken bewahren, welches in dem sich stets verjüngenden Lehrkörper vererbt werden, Ihren theuern Namen mit Liebe aussprechen und auf ihre Werke mit Dank weisen soll.

Laibach am 28. Februar 1862.

Da to, kar se je godilo v Ljubljani o slovesu Nečáskovem, ni bilo kako prazno skazovanje ali kako nerodno prisiljeno in pretirano narodno ponašanje, spričuje naj svetu vsemu i ta-le spomenčica moja, ktera naj v dokaz, da so slovenskim učencem serca bile res hvaležne, privzame si na koncu tudi njihovo spomenico o smerti njegovi, in po Novicah 1866 l. 50 str. 410 glasi se takole:

Svojemu preserčno ljubljenemu nekdanjemu ravnatelju,
visokočestitemu gospodu

JANEZU NEČASEKU

umrlemu 28. nov. v Pragi.

ljubljsanski gimnazijalci.

Če kdaj, ob dobi so zares sedajni,
Ko mrak nesvesti, bojev hrum preti,
Potrebni svetu mózevi značajni,
Čujoči glas pravice in vesti,

Ki v noči dvomov, zmót so zer sijajni,
 Na šumnem morju sidro mladeži,
 Ki na obzorju duha z visočine
 Obsévajo temóte domovine.

In ták, o vodja nam nepozabljivi!
 Modrice sinom tudi Ti si bil, —
 V dobroti blagi, v kári zanašljivi
 Po očevo mladino si gojil;
 Državo, narod si v ljubezni živi —
 Poklicu vdan — podpiral in častil;
 Po potih modro vodil vedoznanskih
 Sinove dveh si národov slovanskih.

Ak druge boj kedáj bo siloviti
 Še v pózni zgodovini iménoval,
 Jih zelen lovor krog glavé oviti
 Pred vnuki našimi preslavljeval:
 Značaj pa Tebe moški, plemeniti
 Še više bode povelíčeval
 In v blagru rodovitno Tvoje djanje
 Svetilo bo brez pége se najmanje.

Zató pa s Čehi bratje njih Slovenci
 Prebridko zgubo objokujemo,
 In mi, ki bili Tvoji smo učenci,
 Spominico darujemo le-tó.
 O naj se blagovoljno sklene z venci,
 Ki jih na rani grob pokladajo
 Država, národ in pa rodovina,
 Še venec naš — hvaležnega spomina!

Spomini na Dunaj in okolico.

Posnel po svojem dnevniku Josip Levičnik, ljudski učitelj.

(Dalje.)

Moje načelo:

Kar lepega vidiš, hvalevrednega slišiš, koristnega okusiš, zapiši! — Po tej poti otmeš marsikaj pozabljivosti, in postaviš hkrati sam sebi stalni spominek po prišlovici latinski: „Litera scripta manet“, ali po našem: „Zapisana čerka ostane“.

Popoldan zadnjega dneva svojega bivanja na Dunaji porabil sem v to, da sem obiskal še nekatere bolj znamenite kraje (med drugimi še enkrat metropolitansko cerkev pri sv. Štefanu); poslovljal sem se dalje od malega števila dobrih znancev, nakupoval malih spominkov za svoje